

Gladiatorspil (side 107-110)

Bland de mest populære former for underholdning i alle dele af Romerriget var spil hvor gladiatorer kæmpede mod hinanden. Disse konkurrencer blev som regel afholdt i et amfiteater. Dette var en stor oval bygning uden tag, i hvilken tilskuerrækker omgav en arena. Solsejl blev med tov og spil trukket ud over for at skærme publikumsrækkerne for solen. Amfiteatret i Pompeji var stort nok til at rumme alle indbyggerne plus mange besøgende fra nærliggende byer. Tilskuerne betalte ikke noget for at komme ind, da forestillingerne var betalt af rige borgere.

Blandt de mange reklamer for gladiatorspil der er fundet malet på husmure er der også denne:

Tyve par gladiatorer, givet af Lucretis Satrius Valens, Neros præst,
og ti par gladiatorer tilvejebragt af hans søn vil kæmpe i Pompeji fra 8. til 12. april.
Der vil også finde dyrejagt sted. Solsejl vil blive udspændt.

På dagen for spillene ville tilskuerne begynde at indtage deres pladser kort efter morgengry. En trompet gav signal og præster kom ud for at foretage et religiøst ritual som var startskuddet på spillene. Derefter kom gladiatorerne ind i procession, gik i optog rundt i arenaen og hilste på spillets sponsor. Gladiatorerne blev derefter sat sammen i par der skulle kæmpe mod hinanden, og konkurrencerne begyndte.

Gladiatorerne var slaver, dømte kriminelle, krigsfanger eller frivillige; de boede og trænede i en 'skole' eller i en lejr under kyndig vejledning af en professionel træner.

En del af programmet ved et spil, sammen med oplysninger om resultatet, lød således:

En Thraker mod en Murmillo
Vundet: Pugnax fra Neros skole: 3 gange vinder
Død: Murranus fra Neros skole: 3 gange vinder

En Tungtbevæbnet gladiator mod en Thraker
Vundet: Cynus fra Julius' skole: 8 gange vinder
Tilladt at leve: Atticus fra Julius' skole: 14 gange vinder

Vognkæmpere
Vundet: Scylax fra Julius' skole: 26 gange vinder
Tilladt at leve: Publius Ostorius: 51 gange vinder

Kampene endte med den ene gladiators død eller overgivelse. Tegningerne nedenunder (s. 108), der er taget fra en rig pompejaners grav, viser hvordan den overvundne gladiator appellerer til

publikum; vinderen står parat til at slå ham ihjel hvis det bliver bestemt at han fortjener at dø. Bemærk armen der er løftet i appel. Tilskuerne gav deres mening til kende ved at vende tommelfingeren op eller ned: sandsynligvis betød det at vende tommelen opad mod brystet 'dræb ham', mens nedad betød 'lad ham leve'. Den endelige afgørelse om liv eller død blev truffet af spillenes sponsor. Det var ikke usædvanligt at man lod den overvundne slippe, især hvis han var en kendt gladiator med en række sejre bag sig. De mest succesrige gladiatorer var helte hos tilskuerne og modtog store pengegaver fra deres beundrere. En populær pompejansk gladiator blev beskrevet som **suspīrium puellārum**: 'pigernes suk' (= 'den pigerne sukker efter'). I sidste ende, hvis en gladiator overlevede længe nok eller viste store evner og mod, fik han træsværdet. Dette var en stor ære og betød at han ikke længere behøvede at kæmpe.

Dyrejagt

Mange spil havde også **vēnātiō**, en jagt på vilde dyr, på programmet. Fra bure slap man nogle **bēstiae** (vilde dyr) ud på arenaen, hvor de blev jaget af nogle særligt trænedede vilddyrskæmpere kaldet **bēstiārīi**. På tegningen til højre (s. 110) kan du se en ulv, et vildsvin, en tyr, harer og en løve, alle fra samme gravsted nævnt ovenfor.

Jægerne, som var i let påklædning, måtte klare sig med et spyd og deres evne til at undgå at blive såret. Ved afslutningen af jagten var alle dyrene og nogle gange også nogle af jægerne blevet dræbt, og deres kroppe blev trukket henover arenaens sandede underlag og fjernet.

Urolighederne i Pompeji

Historien der fortælles i denne Stage bygger på en virkelig begivenhed der fandt sted i år 59 e.Kr. Ud over det man kan se af vægmaleriet gengivet ovenfor (s. 111), blev begivenhederne også beskrevet af den romerske historiker Tacitus på følgende måde:

På denne tid førte en ubetydelig hændelse til et alvorlige uroligheder mellem folkene fra Pompeji og dem fra Nuceria. Det skete ved et gladiatorspil, som var sponseret af Livineius Regulus. Mens de på sædvanlig provinsiel manér overdængede hinanden med skældsord, begyndte nogle pludselig også at kaste med sten. De endte med at de også greb til sværd og angreb hinanden. Folkene fra Pompeji vandt. Som følge heraf mistede de fleste af familierne fra Nuceria en far eller en søn. Mange af de sårede blev bragt til Rom, hvor kejser Nero bad senatet om at foretage en undersøgelse. Efter undersøgelsen forbød senatet pompejanerne at afholde sådanne spil i ti år. Livineius og andre som havde opfordret til opstanden blev sendt i eksil.